

Handbok för Fibernätsföreningar

- Som ekonomiska föreningar

COMPANION

Fjärde upplagan, augusti 2013
Framtagen av Coompanion Kronoberg
i samverkan med Leader Linné
Författare: Magnus Andersson

Inledning

Denna handbok är till för er som har startat eller planerar att starta en fibernätsförening i associationsformen ekonomisk förening. Den tar upp juridiska och ekonomiska förutsättningar och vad man bör tänka på gällande föreningen. Handboken innehåller även flera bilagor i form av exempeldokument som ni kan ha som inspiration. Handboken behandlar inte det praktiska arbetet eller de tekniska frågorna som berör själva anläggandet av fibernätet. I de frågorna rekommenderas att man tar kontakt med sakkunniga anläggningsentreprenörer.

Handbok är framtagen av Coompanion Kronoberg. Coompanion är en rådgivningsorganisation som arbetar med rådgivning till främst kooperativa företag. Coompanion har under ett antal år följt utvecklingen av fibernätsföreningarna, haft rådgivning och utbildningar till nya föreningar. Flertalet gånger har önskemål framförts att det borde finnas någon form av handbok för fibernätsföreningarna. Därför har vi tagit på oss att utforma denna handbok. I arbetet med att ta fram handboken har vi i olika delar samverkat med: EkoT konsult AB, Länsstyrelsen, Kommunikations-operatörer, Lantmäteriet, LRF, PTS, revisorer, jurister, representanter från kommuner och befintliga fibernätsföreningar. Arbetet har främst finansierats av Leader Linné.

Syftet med den här handboken att:

”förenkla livet för dem som engagerar sig i fibernätsföreningar”.

Innehållsförteckning

Kap.1 Fiber i byn	5
1.1 Vad är fibernät/bredband och varför behöver vi det.....	5
1.2 Olika former för organisering.....	6
1.3 Affärsmodellen.....	7
Kap.2 Starta förening	9
2.1 Förberedelsearbetet.....	9
2.2 Avgränsningar.....	10
2.3 Kalkyler för investering och kapitalbehov.....	10
2.4 kalkyl för anslutning av fastigheter.....	10
2.5 kalkyler för drift.....	11
2.6 Bidrag.....	13
2.7 Stadgar.....	14
2.8 Fastighetsanslutning.....	14
2.9 Markupplåtelse.....	14
2.10 Ledningsrätt.....	15
2.11 Samråd om naturmiljön.....	15
2.12 Anslutning till yttre världen.....	15
2.13 Övrig förberedelse.....	16
2.14 Bildandestämma.....	16
Kap 3 Driva	17
3.1 Styrelsen.....	17
3.2 Konstituering.....	17
3.3 Styrelsearbetet.....	17
3.4 Registrering.....	18
3.5 Försäkringar.....	18
3.6 Mervärdesskatt.....	18
3.7 Bokslut och årsredovisning.....	18
3.8 Deklaration och inkomstskatt.....	19
3.9 Medlemsförteckning.....	19
3.10 Stämmor.....	19
3.11 Revisorer.....	19
Kap 4 Avveckla	20
4.1 Överlåtelse.....	20
4.2 Frivillig likvidation.....	20
4.3 Tvångslikvidation.....	21
4.4 Konkurs.....	21
4.5 Fusion.....	21
4.6 Avveckling utan likvidation.....	22
Kap 5 Mer information	22
5.1 Andra dokument och länkar till bra sidor.....	22
5.2 Länkar för registreringar.....	22

5.3 Några kontaktorganisationer	22
5.4 Lagar	22
Bilagor	23
B.1 Ansökan om medlemskap	23
B.2 Stadgar.....	23
B.3 Fastighetsanslutningsavtal	23
B.4 Markupplåtelseavtal	23
B.5 Nätanslutningsavtal	23
B.6 Driftsavtal.....	23
B.7 Balans och resultaträkning.....	23
B.8 Kontoplan	23
B.9 Stämmoprotokoll.....	23
B.10 Styrelseprotokoll	23
B.11 Medlemsförteckning.....	23
B.12 Resultatbudget.....	23
B.13 Likviditetsbudget.....	23
B.14 Bredband och byanät	23

Kap.1 Fiber i byn

1.1 Vad är fibernät/bredband och varför behöver vi det

Dels befinner vi oss i ett teknikskifte där analoga system byts ut mot digitala system, men också i en tid då nya metoder för kommunikation snabbt utvecklas. För att kunna använda nya kommunikationsmöjligheter och nya tekniker framöver behövs en utbyggnad och förnyelse av infrastrukturen, d.v.s. transporten av information. Att ha bredband via fiberoptik är den teknik som idag är stabilast och kan ge högst kapacitet för att skicka och ta emot digitala tjänster som Tv, data och telefoni. Fiberutbyggnaden är redan klar i de flesta städer och större samhällen, men inte på landsbygden.

Kort kan man beskriva fiberoptiken så att det är ljusstrålar som transporterar kodad information från en sändare som sedan avkodas hos mottagaren och omvandlas till TV, telefoni och datainformation.

Nät är uppbyggt och sammankopplat världen runt, information kan alltså skickas från något ställe och förflyttas till något annat genom olika vägar som luft, ledningar och fiber mm. Hastighet och volym på information som kan skickas och tas emot beror på den infrastruktur som används. En mer utförlig beskrivning av fibernätets teknik och byanätets uppbyggnad finns att läsa i bilaga 14.

1.2 Olika former för organisering

Att få tillgång till snabb digital infrastruktur på landsbygd har blivit en viktig fråga för många.

För att få tillgång till fibernät har folk på landsbygden organiserat sig i grupperingar (så kallade "byalag") och ansvarat för att ett lokalt nät byggs.

Denna organisering kan ske på olika sätt. Hur en sådan organisering bör ske beror på lite olika förutsättningar. De former som vi har stött på är enkla bolag, ideella föreningar, samfällighetsföreningar och ekonomiska föreningar.

Enkelt bolag lämpar sig bäst om "byalaget" inte ska äga nätet självt utan endast bekosta anläggningsarbetet. Detta kan då ske genom ett avtal mellan berörda fastighetsägare och innebär i korthet att de kommer överens om hur de skall fördela och betala kostnaden de åtagit sig att utföra för att få nätet på plats. Ett enkelt bolag är en överenskommelse mellan bolagsmännen/parterna att utföra något tillsammans. Bolaget är inte en juridisk person. De som företräder bolaget binder endast sig själva till eventuella förpliktelser.

Ideell förening lämpar sig bäst om man inte ska äga eller anlägga nätet i föreningen utan endast behöver en egen juridisk person för att ansöka om projektmedel till en förstudie för en framtida eventuell byggnation i någon annan form. Den ideella föreningen får inte bedriva någon ekonomisk verksamhet som är till nytta för medlemmen.

Samfällighetsförening kan vara lämpligast vid ett minde avgränsat område, där man planerar att anlägga eller redan har en samfällighet för exempelvis vatten avlopp eller väg. Vissa samfälligheter har redan i sina anläggningsbeslut verksamhetsutrymme för att anlägga fiber. Andelarna i en samfällighetsförening är knutna till de deltagande fastigheterna. Samfälligheten är kopplat till fastigheter och förvaltas av en samfällighetsförening. Mer om samfälligheter finns att läsa:

http://www.lantmateriet.se/templates/LMV_Page.aspx?id= 27736

Den ekonomiska föreningen är lämpligast då föreningen ska äga och förvalta nätet samt upplåta användandet till sina medlemmar. Den ekonomiska föreningen är, till skillnad mot övriga ovan beskrivna organisationsformer, ett "företag" som bedriver en affärsverksamhet med sina medlemmar som kunder.

Det sätt som har visat sig vara mest attraktivt är att bilda lokala ekonomiska föreningar. I denna handbok har vi därför valt att redogöra för hur man startar och driver en fibernätsförening som ekonomisk förening.

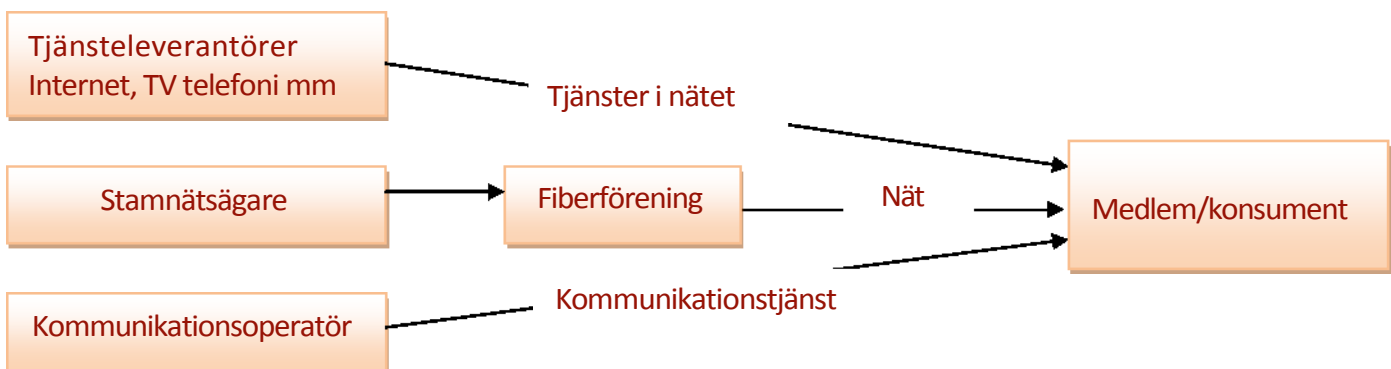
1.3 Affärsmodellen

Den ekonomiska föreningen är ett kooperativt företag. Det innebär att den ska bedriva en affärsverksamhet och att medlemmarna skall delta i denna affärsverksamhet som kunder eller leverantörer. Ibland uttrycker man det så att en ekonomisk förening bedriver samhandel med sina medlemmar.

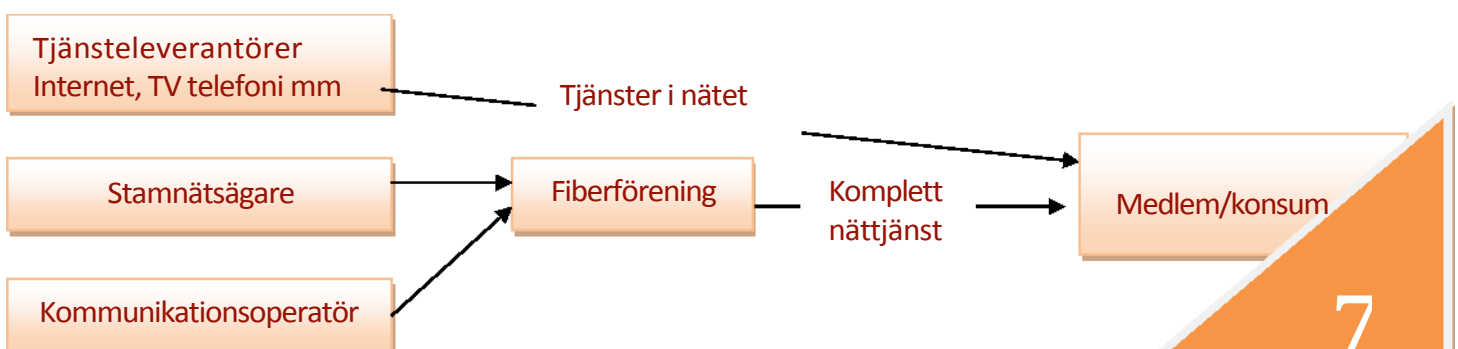
I en fibernätsförening deltar medlemmarna som kunder eller konsumenter genom att nyttja föreningens tjänster. Föreningens primära tjänst är att tillhandahålla medlemmarna en digital infrastruktur. Denna tjänst kan vara begränsad till att föreningen endast tillhandahåller tillgången till själva nätet, passivt nät. Men kan också, enligt avtal med en kommunikationsoperatör, omfatta belysning av nätet och andra funktioner som behövs för att nätet skall kunna vidarebefordra digital information, aktivt nät. Dessa tjänster tar föreningen löpande betalt för (nätavgifter). Vissa föreningar har dessutom avtal med tjänsteleverantörer, för Internet, TV och telefoni mm., som går ut på att föreningen skall tillhandahålla tjänsterna i fråga till sina medlemmar. Med anledning av detta kan man skilja mellan två olika slags tjänster, nättjänsten och tjänster i nätet. Till den förra hör såväl tillgången till själva nätet som den teknik som behövs för dess användning. Till de senare hör övriga tjänster som föreningen levererar till sina medlemmar via det egna nätet.

Som vi ser det finns det 3 olika affärsmodeller för fibernätsföreningar som bedrivs som ekonomiska föreningar:

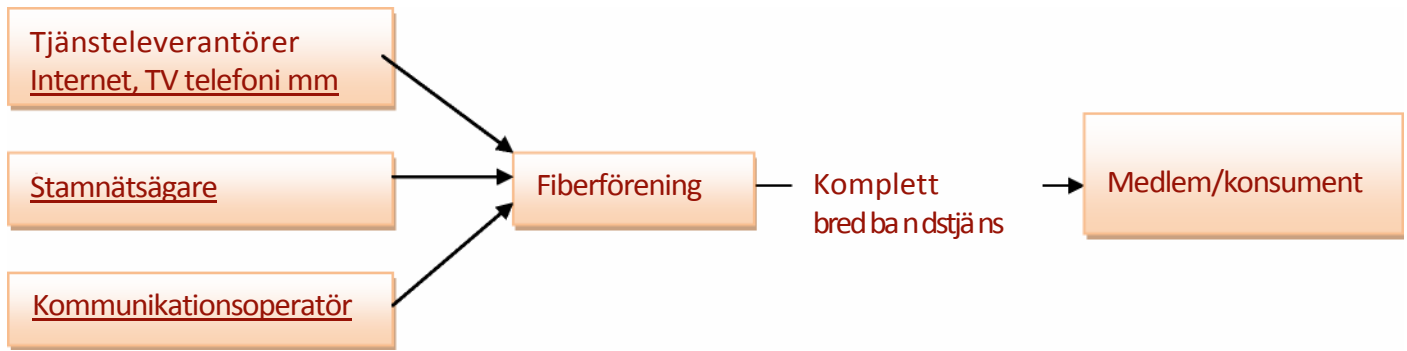
1, Föreningen upplåter nätet till medlemmarna (del av nättjänsten) mot en avgift och medlemmarna köper kommunikationstjänst och innehållstjänster av andra leverantörer.

2, Föreningen upplåter både nät och tillhandahåller kommunikationstjänst till medlemmarna (hela nättjänsten) och medlemmarna köper innehållstjänster av andra leverantörer.

3 Föreningen tillhandahåller både nättjänsten och tjänster i nätet.

Varje förening bör själv komma fram till vilket affärsupplägg föreningen ska ha.

Oftast används modell 1 eller 2. Medlemmarna får därigenom oftast tillgång till ett öppet nät och får själva bestämma vilka tjänster i nätet de vill köpa.

Kap.2 Starta förening

2.1 Förberedelsearbetet

Innan man bildar och registrera en ekonomisk förening kan det vara bra att göra ett förberedande arbete. Vem eller vilka som är initiativtagare till att starta en förening kan variera. Ibland kan det vara någon eller några privatpersoner och ibland kan det vara ett sockenråd eller annan liknande lokal utvecklingsgrupp.

Initiativtagarna börjar med att diskutera ett ungefärligt geografiskt område. Tar en första kontakt med de som äger en närliggande stamledning, vilket kan vara kommunen eller ett kommunalt bolag eller en privat aktör. Detta för att undersöka om det finns en möjlighet till anslutning. Ett sätt att undersöka anslutningsmöjligheterna är att använda PTS tjänst "Bredbandskartan" som finns på PTS hemsida. Bredbandskartan ger uppgifter om vilken bredbandinfrastruktur som finns i ett specifikt område och vem som äger den. Motsvarande information går även att nå via www.fibertillbyn.nu.

Initiativtagarna bör sedan göra en grov intresseundersökning. Vilket lämpligast kan göras genom att anordna ett informationsmöte för berörda fastighetsägare i området. Om det vid mötet visa sig finnas ett intresse av att få tillgång till fibernät kan mötet utse en arbetsgrupp.

Arbetsgruppens uppgift blir då att närmare undersöka förutsättningarna och om man vill söka projektmedel göra en marknadsanalys (som finns att hämta på jordbruksverkets hemsida). Kontakta gärna först länsstyrelsen för att få information om bidragsmöjligheterna. Det kan även vara bra att undersöka om det är möjligt att använda befintliga nedgrävda kanalisationer eller att göra samförläggningar med andra nätägare.

2.2 Avgränsningar

Föreningens bör av naturliga skäl ha ett geografiskt begränsat verksamhetsområde. Detta är ett sätt att begränsa vilka som kan bli medlemmar och få en anslutning. En annan lämplig begränsning gällande vilka som kan ansöka om medlemskap i föreningen kan vara att begränsa medlemskapet till fastighetsägare.

Det geografiska området och antalet fastigheter som ska anslutas utgör en förutsättning för att kunna göra beräkningar gällande den totala investeringskostnaden.

2.3 Kalkyler för investering och kapitalbehov

Föreningen bör upprätta en investeringskalkyl, för att kunna planera finansieringen. Genom att bygga nätet anskaffar föreningen en anläggning som blir en tillgång i balansräkningen. Om föreningen får investeringsstöd till anläggningen via länsstyrelse eller annan offentlig aktör skall anskaffningskostnaden för anläggningen skrivas av med ett belopp som motsvarar investeringsstödet.

Den del som inte finansieras av bidrag får föreningen finansiera på annat sätt. Det finns då primärt två sätt. Finansiering kan ske genom eget kapital eller främmande kapital. Finansiering med eget kapital innebär att medlemmarna deltar med, dvs betalar, insatser i föreningen. Finansiering med främmande kapital innebär att föreningen lånar pengar, av en bank, medlemmar eller annan.

Fördelen med att finansiera med eget kapital är att det blir billigare för föreningen, då lånat kapital ofta kräver någon form av ränta. Det är dock inte ovanligt att man kombinerar finansieringen med både eget kapital och främmande kapital, men då oftast till största delen eget kapital genom medlemsinsatser.

Bidrag, insatser och lån är inte skattepliktiga inkomster i föreningen.

Ett lämpligt sätt att beräkna behovet av eget kapital och därmed medlemmarnas insats är att först ta den beräknade totala investeringskostnaden – beräknade bidrag – ev. lån = behov av eget kapital och sedan dividera detta behov med antalet beräknade medlemmar/fastigheter = insats per medlem.

2.4 kalkyl för anslutning av fastigheter

Det finns varierande former för hur föreningar beräknar anslutningskostnad. Anslutningskostnader avser en direkt kostnad som uppstår i samband med anslutning av fastighet till nätet. I vissa föreningar avser denna kostnad för allt arbete inom medlems tomt, medan andra föreningar hänför denna kostnad endast till den direkta installationen av teknisk utrustning i fastigheten. Oavsett vilket bör den

kostnadsberäkningen begränsas till sådana kostnader som föreningen kan dra av direkt vid sin inkomstberäkning.

För att täcka dessa kostnader bör föreningen ta ut en anslutningsavgift. Avgiften är en skattepliktig intäkt i föreningen, eftersom den är en ersättning för en tjänst som föreningen tillhandahåller.

Flertalet föreningar stadgar även om att medlemmar som tillkommer i efterhand ska betala en förhöjd anslutningsavgift. Detta är ofta motiverat av en fördyring på grund av att föreningen inte kunnat planera anslutningen i förväg. En förhöjd anslutningsavgift kan också vara ett incitament att inte vänta med anslutningen.

Notera att viss del av anslutningsavgiften kan vara berättigat till ROT-avdrag hos fastighetsägaren (arbete som utförs på fastighetsägarens tomt).

2.5 kalkyler för drift

Föreningen bör ta fram en driftskalkyl/resultatbudget för att beräkna föreningens löpande kostnader och intäkter.

Grundtanken med en ekonomisk förening är att den ska drivas enligt en självkostnadsprincip. Det innebär att föreningen i sig inte har något vinstintresse. Syftet är att de som handlar med föreningen, dvs medlemmarna, ska ha en ekonomisk nytta av dess verksamhet. Om föreningen går med vinst är det ett tecken på att föreningen har tagit ut för höga avgifter av medlemmarna och tvärt om då föreningen går med förlust. På grund av eventuellt investeringsbehov eller vid behov av starkare ekonomisk trygghet kan en förening gå ifrån självkostnadsprincipen för att stärka eller utveckla verksamheten.

När föreningen ska göra en resultatbudget kan man lämpligt börja med att beräkna kostnaderna i föreningen.

Avskrivningar

En betydlig kostnad i föreningen är värdeminskningen på anläggningen. Den årliga värdeminskningen beräknas genom att anläggningens bokförda anskaffningskostnad divideras med dess beräknade ekonomisk livslängd. Om, exempelvis, anläggningen beräknas kosta 1 miljon kr och ha en ekonomisk livslängd på 20 år blir den årliga värdeminskningen 50 000 kr per år. Värdeminskningen innebär ingen utbetalning för föreningen, men belastar resultatet som en kostnad för avskrivningar i bokslutet. Avskrivningstakten bör styrelsen besluta i samråd med föreningens revisorer.

Operatörskostnader

Ett aktivt fibernät förutsätter att en kommunikationsoperatör belyser nätet. Om detta sker på uppdrag av föreningen, modell 2 och 3 ovan, är detta en kostnad för föreningen. Priset förhandlas med operatören.

Exempel på avtal med kommunikationsoperatör finns som bilaga 5

Underhållskostnader

Nätet behöver även ett visst underhåll och skador som uppstår skall repareras. Detta bör föreningen lämpligen teckna avtal med underentreprenör om. Exempel på avtal finns i bilaga 6.

Administrationskostnader

Föreningen måste också ha en administration, försäkringar och i vissa fall arvoderingar till styrelse revisorer och andra som utför arbete åt föreningen.

Intäkter

För att täcka kostnader för kommunikation, avskrivningar, drift och administration behöver föreningen ta ut en avgift av sina medlemmar. Denna avgift kallas vanligtvis nätavgift (eller byanätsavgift) och avser den huvudsakliga ersättningen för föreningens tjänst, dvs tjänsten att tillhandahålla medlemmarna nätet.

Nätavgiften är, som ersättning för en tjänst, skattepliktig för moms och inkomstskatt.

Andra föreningskostnader

En förening har även andra kostnader som inte är tjänsterelaterande, som tex att hålla föreningsstämma. För att ta sådana kostnader är det vanligt att en ekonomisk förening tar ut medlemsavgifter/årsavgifter. Dessa avgifter är förvisso intäkter men vare sig momspliktig omsättning eller inkomstskattepliktiga.

I bilaga 7 visas en uppställning på hur anläggning, finansiering, intäkter och kostnader kan vara fördelade.

2.6 Bidrag

Det finns olika former av stöd att söka för ekonomiska föreningar som ska starta fibernätsförening.

Kanalisationsstöd

Kanalisationsstöd kan sökas när kanalisation för bredbandsfiber anläggs. Stödet kan uppgå till 50 % av kostnaden för att anlägga kanalisation. I mån av tillgängliga medel kan ytterligare finansiering sökas från Post och Telestyrelsen (PTS). PTS-medlen, som söks genom Länsstyrelsen, kan högst uppgå till samma belopp som kanalisationsstödet. Stödet är möjligt att söka i sådana områden där marknaden inte kommer att bygga ut inom tre år.

Stöd kan utgå för material som slang, brunnar, projektering, arbetskostnad, maskinhyra, dokumenteringar och andra kostnader som är nödvändiga för att samtidigt förlägga kanalisation. Kostnader för att utnyttja mark är inte en stödberättigande kostnad.

Investeringsstöd

Investeringsstöd kan lämnas för infrastruktur för t.ex. bredbandsanslutning som ger synergieffekter med andra åtgärder inom landsbygdsprogrammet. Inriktningen för bredband bör dock i huvudsak utgå från ett lokalt perspektiv för att öka möjligheterna för lokal utveckling, boende och företagande på landsbygden. En förutsättning för stöd till lokal infrastruktur är att det för närvarande på grund av långa avstånd och gles befolkning saknas förutsättningar för en utveckling av den småskaliga infrastrukturen genom renodlade kommersiella initiativ. I projekten kan ingå stöd för kostnader av investeringskaraktär som uppfyller kraven för stödberättigande för investeringar.

Stöd för ledningsrätt

Länsstyrelsen i Kronoberg kan även lämna bidrag för stöd till att upprätta ledningsrätt.

Leadercheckar

Vissa leaderområden ger stöd för förstudie och projektering.

Kommunalt stöd

Olika kommuner har beslutat om olika typer av stöd till fibernätsföreningar. Man bör ta kontakt med den kommun där man tänkt starta en förening i för att undersöka vad de har för hjälp att erbjuda.

2.7 Stadgar

Innan man bildar en ekonomisk förening ska man ta fram ett förslag på stadgar för föreningen. Stadgarna är medlemmarnas samarbetsavtal som innehåller olika regler för den gemensamma verksamheten. Lagen om ekonomiska föreningar innehåller bestämmelser om vad som minst ska regleras i stadgarna. Av stadgarna framgår bl.a. verksamhetens ändamål, vilka skyldigheter medlemmarna har att betala insatser och avgifter och vilka rättigheter medlemmarna har i sitt deltagande och vid föreningens upplösning mm.

Utöver vad lagen kräver, kan en förening även stadga om andra regler. Om stadgarna saknar vissa regleringar, utöver vad som minst krävs, gäller lagens regler för den frågan. Se exempel på stadgar i bilaga 2.

2.8 Fastighetsanslutning

Det är normalt att föreningen även tecknar ett särskilt avtal med medlemmarna gällande själva anslutningen av fastigheten, leveransvillkor samt på vilket sätt nätet får nyttjas och hur medlem bör göra vid en försäljning av fastigheten mm. Se exempel på anslutningsavtal i bilaga 3.

2.9 Markupplåtelse

Då föreningen behöver gräva på annans mark behövs en tillåtelse för detta. Det kan därför vara lämpligt att teckna ett avtal med samtliga berörda fastighetsägare, både medlemmar och icke medlemmar. Mest förmånligt för föreningen är att slippa betala intrångsersättning, men det kan i vissa fall bli föremål för förhandling gällande eventuella ersättningar, då främst med de som inte avser att bli medlemmar. Se ex på markupplåtelseavtal i bilaga 4.

2.10 Ledningsrätt

Föreningen kan som ägare till nätet ansöka om en ledningsförätning hos lantmäteriet. Ledningsrätt är en servitutsliknande rättighet att dra fram och behålla bredbandsledningen på annans mark. Beslut om ledningsrätt registreras i fastighetsregistret, dokumenteras på registerkartan och gäller vid ägarbyten och påverkas inte vid ändringar av fastighetsindelningen. Ledningsrätten medför sedan klara regler om markägares och föreningens olika rättigheter och skyldigheter gällande ledningen. Ledningsrätten är långsiktigt säkrare än endast enskilda markupplåtelseavtal, då det kan ske skiften mellan fastighetsägare mm. Markupplåtelseavtalet kan dock vara bra att upprätta inledningsvis för att sedan kunna ligga som underlag för föreningen att ansöka om ledningsförätning. Ledningsrätten är också viktig att ha om föreningen någon gång i framtiden ska överlåta nätet till annan juridisk person.

Mer om ledningsrätt finns att läsa på:

<http://www.lantmateriet.se/Fastigheter/Andra-fastighet/Tillgang-till-annans-mark/Tillampningsomraden/Bredband/>

2.11 Samråd om naturmiljön

I miljöbalkens 12 kapitel 6 paragraf står att om en verksamhet kan komma att väsentligt ändra naturmiljön så ska samråd ske. Naturvårdsverket anger att kabelnedgrävning vanligen är en sådan verksamhet. Ett 12:6-samråd sker vanligen med Länsstyrelsen men även andra myndigheter kan bli inblandade.

Samrådet innebär att du för länsstyrelsen beskriver åtgärden, vad som eventuellt kan skadas och vilka försiktighetsåtgärder du tänker vidta för att minimera skador. Länsstyrelsen går sedan igenom ärendet och kan ge ytterligare råd vid behov. Är det uppenbart att det behövs andra separata tillstånd eller dispenser etc så upplyser Länsstyrelsen om detta. Till exempel så kan det handla om påverkan på fornlämning, naturreservat, fridlysta eller hotade arter, förorenade områden, vattenområden eller vattenskyddsområden.

Mer information finns på följande länk:

<http://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/SiteCollectionDocuments/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/infrastruktur-och-it/bredband/Info-bredband-och-samrad.pdf>

Ta gärna kontakt med Länsstyrelsen för att få råd om hur samrådet ska utföras.

2.12 Anslutning till yttre världen

Föreningens nät måste anslutas till ett stamnät som går vidare och ansluter till andra stamnät. För att göra en anslutning behövs även här ett avtal. Se bilaga 5.

2.13 Övrig förberedelse

Arbetsgruppen bör inför ett bildande av förening även ha förslag till personer som kan tänka sig sitta i styrelsen, vara revisorer och blivande valberedning. Det är själva stämman och de som blir de första medlemmarna som sedan ska tillsätta dessa. När föreningen sedan är bildad utser medlemmarna en valberedning som föreslår personval till nästa ordinarie årsstämma.

2.14 Bildandestämman

När arbetsgruppen känner sig färdiga med ovanstående arbete kan de kalla de potentiella medlemmarna till en bildandestämman. I kallelsen bör man skicka ut förslag till stadgar för föreningen samt en dagordning för mötet. Vid stämman skall det föras protokoll, se exempel på protokoll i bilaga 9.

De som vid denna stämman, efter att stadgarna antagits, anmäler sig för medlemskap får delta i omröstningarna, exempel vika som skall väljas till de olika posterna.

Kap 3 Driva

3.1 Styrelsen

Styrelsen ansvarar för verksamheten och dess förvaltning, styrelsens storlek alternativt lägst eller högst regleras i stadgarna samt om styrelsen ska ha suppleanter (ersättare). Då styrelsens ordförande har ett särskilt ansvar att sammankalla styrelsen till möten och beslut är det inte ovanligt att stämman väljer vem i styrelsen som ska vara ordförande. Övriga poster utser styrelsen oftast inom sig.

3.2 Konstituering

Så snart föreningen har blivit bildad bör den valda styrelsen konstituera sig, dvs utse uppdrag och ansvarsområden inom sig. Viktigt är att den även utser hur föreningens firma ska tecknas. Vid det konstituerande styrelsemötet ska det föras ett protokoll, se exempel på hur ett sådant protokoll kan se ut i bilaga 10.

I vissa fall antar styrelsen sig en särskild arbetsordning, d.v.s. sätter upp regler om hur styrelsen ska sammankallas mm.

3.3 Styrelsearbetet

Styrelsen har av medlemmarna fått ett förvaltningsansvar för verksamheten och ska ta alla beslut och upprätta alla avtal som behövs. Det är viktigt att styrelsen protokollför alla sina beslut. Det är styrelsens ordförande som ansvarar för att styrelsen sammankallas och att protokoll förs. Styrelsen bör så snart den kommit igång upprätta en budget för det kommande året. Det kan dels vara lämpligt med en resultatbudget för att beräkna intäkter och kostnader och dels en likviditetsbudget för att beräkna finansieringen.

Se bilaga 12 för exempel på resultatbudget och bilaga 13 för likviditetsbudget.

Styrelsen ansvarar även för att bokföring av alla ekonomiska händelser sker. Lämpligt är att bokföra enligt faktureringsmetoden för att löpande hålla kontroll på skulder och fordringar. Se förslag på lämplig kontoplan i bilaga 8.

3.4 Registrering

Styrelsen ska snarast anmäla föreningen för registrering hos bolagsverket. Anmälan görs på en blankett som finns att hämta på bolagsverkets hemsida www.bolagsverket.se. Till anmälan ska en kopia på stadgar bifogas och registreringsavgift sättas in på bolagsverkets konto.

Vid registreringen får föreningen sitt organisationsnummer.

Föreningen ska sedan ansöka om registrering för F-skatt och momsregistrering hos Skatteverket. Detta görs tillsammans med en preliminärdeklaration, i vilken man uppskattar intäkter och kostnader det första räkenskapsåret.

3.5 Försäkringar

Alla företag behöver någon form av ansvarsförsäkring, dessutom kan det vara bra att ha försäkringar föreningens egendomar. Företagsförsäkringar tecknas normalt hos privata eller kooperativa försäkringsbolag.

3.6 Mervärdesskatt

Styrelsen ska löpande redovisa moms. Föreningen ska lyfta momsen på investeringen och de kostnader föreningen har för att driva verksamheten samt debitera moms på sina avgifter till medlemmarna, dvs nätavgifter, anslutningsavgifter och andra serviceavgifter (inte årsavgifterna och insatserna)

3.7 Bokslut och årsredovisning

I en ekonomisk förening ska styrelsen för varje räkenskapsår göra ett bokslut och upprätta ett förslag till årsredovisning.

Årsredovisningen ska överlämnas till revisorn i god tid före stämman eller enligt de regler stadgarna satt upp. Revisorn ska granska årsredovisningen och avlägga sin rapport inför ordinarie föreningsstämman.

På ordinarie föreningsstämma är det sedan upp till medlemmarna att fastställa årsredovisningen.

Årsredovisningen behöver inte registreras på bolagsverket men måste finnas hos föreningen om bolagsverket skulle vilja se den.

3.8 Deklaration och inkomstskatt

Föreningen ska årligen lämna en inkomstdeklaration till Skatteverket, oavsett om föreningen drivit verksamhet eller inte.

3.9 Medlemsförteckning

Styrelsen måste alltid se till att upprätthålla en aktuell medlemsförteckning där det framgår medlemmens namn, adress och betalda insatser. Exempel på medlemsförteckning finns som bilaga 11.

3.10 Stämmor

Det är styrelsen som har till ansvar att kalla till föreningsstämmor, vilket ska ske enligt de regler som finns i stadgarna. Årligen ska en ordinarie föreningsstämma, som även kan kallas årsstämma, hållas. Ibland kan det även finnas behov av att kalla medlemmarna till en extrastämma för att ta särskilda beslut. Revisor eller 1/10 av föreningens medlemmar kan alltid kräva att extra föreningsstämma hålls.

3.11 Revisorer

Revisorerna väljs vanligtvis av stämman. Revisorerna får inte vara jäviga i förhållandet till styrelsen och dess ledamöter eller vara i en betydande beroendeställning till styrelsen. Revisorn kan vara medlem i fibernätsföreningen.

Revisorn behöver inte vara en auktoriserad eller godkänd revisor, men han/hon ska vara tillräckligt kunnig för uppdraget.

Revisorns uppgift är att granska styrelsen och dess arbete. Granskningen skall omfatta själva förvaltningen, d.v.s. beslut och åtgärder av styrelsen, samt föreningens räkenskaper och årsredovisning. På basis av denna granskning skall revisorn uttala sig om resultatet samt lämna förslag om ledamöterna skall beviljas ansvarsfrihet för förvaltningen eller inte.

Revisorn är i första hand ett skydd för medlemmarna i fibernätsföreningen, men utgör även ett skydd för föreningens borgenärer.

Kap 4 Avveckla

En ekonomisk förening kan upphöra genom frivillig likvidation, tvångslikvidation, konkurs, fusion, ombildning eller, om den inte varit aktiv under 10 år, genom avregistrering.

4.1 Överlåtelse

Vid en avveckling av föreningen bör anläggningen säljas till annan aktör. Om ledningsdragningen är säkerställd genom ledningsrätt till förmån för fiberföreningen kan ledningen säljas som lös egendom och överlåtelsen sker oberoende av eventuella ägarbyten sedan anläggandet. Försäljning ska ske på affärsmässiga grunder och till ett marknadsmässigt pris. Priset bör även helst vara högre än det oavskrivna värdet på anläggningen, annars blir det ett underskott vilket innebär att möjlighet till återbetalning av medlemsinsatser försämras. I de fall föreningen har fått bidrag för anskaffning av anläggningen ska även villkor hos bidragsgivaren beaktas noggrant. En försäljning av nätet ska föregås av stämmobeslut.

Då det råder osäkerheter om framtida priser och villkor för överlåtelse i samband med erhållna projektbidrag är rekommendationen att inte teckna optionsavtal på överlåtelse i samband med att anläggningen upprättas. Se även Bredbandsforums information gällande: Överlåtelse av byanät - vad är utmaningen?

<http://bredbandivarldsklass.se/Vagledning-for-byanat/Informationsmaterial/>

4.2 Frivillig likvidation

Om medlemmarna frivilligt vill avveckla föreningen avgörs det genom stämmobeslut. Detta kan ske på en stämma om samtliga medlemmar är företrädde och rösta för en nedläggning eller att föreningen har två stämmor och där den andra stämman biträtts av minst två tredjedelar av de röstande. Om stadgarna innehåller krav på större majoritet ska den ordningen följas.

Stämman kan besluta att föreningen ska träda i likvidation direkt eller vid ett senare specificerat datum. Stämman kan även behandla frågan om att föreslå en likvidator. Efter beslutet ska styrelsen anmäla detta till Bolagsverket och i förekommande fall föreslå likvidator. Styrelsen ska även, så snart det kan ske, upprätta årsredovisning för tiden från föregående bokslut fram till likvidationsdagen, vilken ska godkännas av medlemmarna på en föreningsstämma.

Bolagsverket utser likvidatorn som träder in med förvaltningsansvar i styrelsens ställe, men med det begränsade uppdraget att avveckla föreningen.

Då det är föreningens tillgångar som bekostar likvidationen kan det vara lämpligt att förbereda likvidationen genom att redan innan likvidationen omvandla tillgångar till likvida medel, dvs genom överlåtelse avyttra fibernätsanläggningen och ledningsrätten,

betala skulder och avveckla föreningens olika operatörs- och serviceavtal mm. Därmed blir likvidatorns arbete enklare och kostnaden för denne lägre.

4.3 Tvångslikvidation

De olika grunderna för tvångslikvidering är t.ex.:

Mindre än tre medlemmar, saknar styrelse, verksamheten bedrivs inte på det sätt som den har registrerats, om föreningen enligt stadgarna ska likvideras vid en särskild tidpunkt eller händelse, eller om föreningen är försatt i konkurs och denna avslutas med ett överskott.

Det kan till detta även framhållas att styrelsen ska ställa frågan om likvidation ifall det på grund av inträffade förluster eller av annan orsak finns anledning att anta att föreningens ställning fortgående kommer att försämrats så att föreningens skulder inte täcks av tillgångarna. Detta innebär dock inte att föreningen måste gå i likvidation, det kan tex vara så att vissa förändringar i verksamheten och ett tillskott av mer kapital från medlemmarna kan rädda verksamheten.

4.4 Konkurs

En förening som är på obestånd (insolvent) kan begäras i konkurs av dess företrädare eller borgenärer. Beslut om konkurs tas av Tingsrätten som även utser en konkursförvaltare. Konkursförvaltaren går in och tar över föreningens förvaltning och dennes främsta uppgift är att verka för att konkursen ger bästa möjliga ekonomiska resultat för konkursborgenärerna.

Konkursförvaltaren ska upprätta konkursbouppteckning, sälja tillgångar, anmäla misstänkta brott och utreda möjligheter till återvinning. Konkursförvaltaren ska upprätta utdelningsförslag och lämna slutredovisning och förvaltningsberättelse.

Om det skulle bli ett överskott i konkursen ska en likvidation ske och utskiftning enligt stadgarna.

4.5 Fusion

En ekonomisk förening kan avvecklas genom fusion, dvs den kan t.ex. gå upp i en annan ekonomisk förening.

När en förening går upp i en annan förening kallas det absorption. Medlemmarna i den överlåtande föreningen blir då medlemmar i den övertagande föreningen, tillgångar och skulder övertas också av den övertagande föreningen.

Fusion kan även ske genom kombination. Då är det två eller flera föreningar som går upp i en ny förening som de går upp i.

4.6 Avveckling utan likvidation

Det händer att föreningar lägger ner sina verksamheter (eller bildar men aldrig kommer igång) utan att likvidera föreningen. Om inga anmälningar rörande föreningen har kommit in till bolagsverket under 10 år ska verket kontrollera om verksamhet finns. Om föreningen då inte har någon verksamhet ska bolagsverket avregistrera föreningen.

Kap 5 Mer information

5.1 Andra dokument och länkar till bra sidor

Skatteverkets ställningstagande angående moms:

<http://www.skatteverket.se/rattsinformation/stallningstaganden/2012/stallningstaganden2012/13136742412111.5.71004e4c133e23bf6db800084092.html>

(notera att i skatteverkets beskrivningar på olika modeller, så är det 4.6.4, 4.6.5 och 4.6.6 som är möjliga att bedriva i en ekonomisk förening, dessa modeller beskrivs även i 1.3 ovan)

Information från bredbandsforum:

<http://www.bredbandivarldsklass.se/Vagledning-for-byanat/>

5.2 Länkar för registreringar

Bolagsverket:

<http://www.bolagsverket.se/ff/foreningsformer/ekonomisk/>

Skatteverket:

<http://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/startadrivaavslutaforetag/startaregistrera.4.58d555751259e4d661680006123.html>

5.3 Några kontaktorganisationer

Companion

LRF

Lantmäteriet

Länsstyrelser och kommuner

PTS och Bredbandsforum

5.4 Lagar

Lagen om ekonomiska föreningar:

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19870667.htm>